

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen

0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
24/2475-

Dato
30. april 2025

Svar på anmodning om statsrådets vurdering - Dokument 8:208 S (2024-2025) - Om et mer effektivt strømmnett for økt kapasitet

Jeg viser til brev fra Stortinget 23. april 2025 vedlagt representantforslag fra stortingsrepresentantene Terje Halleland, Marius Arion Nilsen og Erlend Wiborg.

Representantene fremmer følgende forslag:

- 1. Stortinget ber regjeringen igangsette arbeidet med en reform av nettreguleringen som skal sikre mer nett raskere, økt kapasitet i nettet og at man får raskere tilgang på økt kapasitet. Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med en sak om hvordan man skal oppnå dette.*

Regjeringen har gjennomført flere tiltak som legger til rette for at tiden det tar fra et behov for nett oppstår, til nettanlegget kan settes i drift, skal bli kortere. Som en oppfølging av Strømnettutvalget (NOU 2022:6 Nett i tide), la vi i april 2023 fram *Regjeringens handlingsplan for raskere utbygging og bedre utnyttelse av nettet*.

Energidepartementet har nå kommet langt med forskriftsendringene for mer effektiv nettutnyttelse som ble varslet i handlingsplanen. Vi har vedtatt forskriftsendringer som innebærer at nettselskapene skal vurdere om prosjekter er modne før de får reservere nettkapasitet eller plass i kapasitetskø. Formålet er å legge til rette for at det er prosjekter som gjennomføres, og som dermed bidrar med verdiskaping, arbeidsplasser og kutt i klimagassutslipp, som skal få kapasitet i nettet. Departementet har også hatt på høring et forslag om at forbruk under gitte terskelverdier, såkalt vanlig strømforbruk, ikke skal stå i kø og måtte vente på tiltak i regional- og transmisjonsnettet. Akkurat nå høres også forslag om økt transparens i nettselskaperens vurderinger av hva som er mulig å tilknytte nettet, samt et

forslag som gir nettselskapene mulighet til å justere kunders maksimale tillatte uttak i samsvar med kundens behov.

Selv om det fortsatt er for mange industri- og næringsprosjekter som stilles i kapasitetskø, er det ifølge Statnett om lag 8 200 MW nytt og økt forbruk som har fått reservere kapasitet. Til sammenligning er dagens makslast om lag 25 000 MW, slik at det reserverte volumet tilsvarer en voldsom forbruksvekst dersom det blir realisert.

Det er behov for økt nettkapasitet flere steder i landet. Regjeringen har derfor prioritet tiltak for raskere konsesjonsbehandling av nye nettanlegg som vi nå høster resultater av. Jeg redegjør nærmere for dette i min vurdering av forslag 2.

Inntektsreguleringen er sentral for hvordan nettselskapene drifter og utvikler nettet, og spiller derfor en viktig rolle for å sikre en effektiv og samfunnsøkonomisk rasjonell drift, utvikling og utnyttelse av nettet. Dette er viktigere enn noen gang, i en tid hvor det er stort behov for raskere nettutbygging og økt kapasitet.

Inntektsreguleringen av nettselskapene er et ansvar som tilhører Reguleringsmyndigheten for energi (RME), som er en uavhengig reguleringsmyndighet og har et selvstendig mandat for å fastsette reguleringen. Dette er en sentral del av det regulatoriske rammeverket som sikrer at beslutninger om inntektsrammer og investeringer blir tatt på et faglig og uavhengig grunnlag.

Jeg har tett kontakt med både RME og bransjen for å sikre at vi drar i samme retning for å møte behovene samfunnet står overfor, både nå og i fremtiden. Jeg er glad for å se at RME kontinuerlig utvikler reguleringen for å møte samfunnets behov for nett, blant annet gjennom fokus på effektiv drift, bedre utnyttelse av nettet og investering i nettkapasitet.

Investeringer i strømmettet er nødvendige, men også kostbare. Derfor er det viktig at vi utnytter eksisterende nett så godt som mulig før vi foretar nye investeringer. Samtidig er det avgjørende at investeringene som gjøres, er riktig tilpasset samfunnets behov. Det er ikke bare viktig å bygge mer nett, men å bygge det på riktig sted og til riktig tid. Dette kan bidra til å redusere presset på nettleien samtidig som vi sikrer nødvendig nettkapasitet.

2. Stortinget ber regjeringen sørge for at saksbehandlingstiden for mindre nettetableringer reduseres kraftig og med en målsetting om at saksbehandlingstiden for større utbygninger på transmisjonsnettet ikke overstiger fire år, og at prosesser og rutiner endres deretter for å sikre mer nett raskere.

Jeg er opptatt av at vi legger til rette for at det skal gå raskere å etablere nettanlegg i framtiden, og for at nettet skal utnyttes mest mulig effektivt. Vi er godt i gang med dette arbeidet. Senest i mars varslet vi nye tiltak for raskere saksbehandling av store kraftledninger. Regjeringen vil avvikle den såkalte «KVU-ordningen», som innebærer at

konseptvalgutredninger (KVU) for nye, store kraftledninger må kvalitetssikres eksternt og behandles av myndighetene før den ordinære konsesjonsprosessen kan starte.

Under denne regjeringen er det gjennomført en historisk styrking av energimyndighetene, blant annet gjennom en betydelig økning av saksbehandlingskapasiteten i NVE og midler til digitalisering av planleggingsprosessene og konsesjonsbehandling av nett. Den fulle gevinsten vil komme gradvis, men allerede nå er det tegn til at dette har hatt effekt. I 2024 reduserte NVE køen på nettsaker, og det har vært en markant nedgang i antall saker som venter på å få tildelt saksbehandler.

NVE har etablert en hurtigsporordning for konsesjonsbehandling av godt forberedte og lite konfliktfylte søknader om nett. Ifølge NVE er omtrent halvparten av om lag 300 nettsaker avgjort i 2024 behandlet i hurtigsporet. Vi har lagt fram for Stortinget forslag om endringer i energiloven, som vil frigjøre kapasitet i NVE til å behandle større nettsaker. Forslaget innebærer blant annet en såkalt henteplikt for produksjon av elektrisk energi som skal tilknyttes nett opp til og med 22 kV. Henteplikten innebærer at områdekonsesjonær på forespørsel må bygge nettanlegg helt fram til nye produksjonsanlegg.

Regjeringen har også hatt på høring et forslag om å øke grensen for hvilke nye ledninger med spenning på 132 kV som må meldes, fra 15 til 50 kilometer. Dette vil forenkle saksbehandlingsprosessen for slike anlegg og frigjøre kapasitet i NVE.

Utbygging av strømmettet er viktig for å skape verdier, kutte utslipp og trygge norske arbeidsplasser, men det har også ulemper for interesser som natur, landskap, friluftsliv og samiske interesser. Behandlingen av nye, store kraftledningsanlegg følger derfor lovbundne prosesser med krav til konsekvensutredninger, høring og medvirkning. Utbygging av nytt transmisjonsnett medfører også store investeringskostnader som brukerne av nettet må betale i form av høyere nettleie. Hensynet til nettleien tilsier at det ikke bør overinvesteres, men at riktig nett bygges til riktig tid. For å øke tempoet i nettutbyggingen, vil det også i tiden fremover være avgjørende med en grundig konsesjonsbehandling som avveier viktige samfunnshensyn på en forsvarlig måte.

3. *Stortinget ber regjeringen fremme forslag til nødvendige endringer i energiloven og gjøre endringer i tilhørende forskrifter slik at nettselskapene kan utrede og planlegge for nytt nett tidligere og starte konsesjonsbehandlingen for å få innvilget betinget konsesjon i områder hvor det er stor sannsynlighet for etablering av nytt forbruk.*

Jeg er positiv til at nettselskapene søker å ligge i forkant med nettplanleggingen, og det er heller ingen ting i dagens energiregelveverk som er til hinder for dette. I *Regjeringens handlingsplan for raskere nettutbygging og bedre utnyttelse av nettet* ble nettselskapene oppfordret til å være i forkant med å utrede og konsesjonssøke tiltak når det er hensiktsmessig og de har kapasitet til det. Handlingsplanen understreket også at nettselskapene både kan og bør søke om såkalte betingede konsesjoner når dette vurderes som hensiktsmessig, samt vurdere mulighetene for trinnvise utbygginger når de planlegger nettiltak. Jeg vil blant annet vise til at departementet i 2023 fattet vedtok om konsesjon for ny 420 kV-ledning mellom Blåfalli og Gismarvik. Konsesjonen ble gitt med vilkår om at Statnett måtte ha signert anleggsbidragsavtale med minst én stor kunde før de kunne starte bygningen av ledningen. Slike grep gjør at nødvendige nettanlegg kan etableres raskt når

behovet oppstår, men sikrer samtidig at det ikke etableres nettanlegg som det ikke er behov for.

Reguleringsmyndigheten for energi har også gjort endringer i inntektsreguleringen som legger til rette for at nettselskapene kan ligge i forkant med nettplanleggingen. Nettselskapene får fra og med regnskapsåret 2024, dekket kostnader til tidlige nettutredninger i regional- og transmisjonsnettet.

4. *Stortinget ber regjeringen pålegge nettselskapene å undersøke fjernvarmekapasiteten i de områdene hvor man vet at det er fjernvarmeinfrastruktur, før man eventuelt gir kunden tilknytning til strømmettet, for å sikre at man utnytter energiressursene best mulig, for å forhindre bygging av dobbel infrastruktur og for å sikre nettkapasitet til dem som trenger det.*

Når et nettselskap får en forespørsel om tilknytning til nettet, har nettselskapet en lovfestet plikt til å gjennomføre tilknytningen uten ugrunnet opphold. Nettselskapene har ansvaret for å bygge ut strømmettet, i takt med behovsutviklingen. Det kan variere fra region til region hva som er utgangspunktet for dimensjonering av strømmettet, men i befolkningstette områder har fjernvarme og energieffektivisering av bygningsmassen bidratt til å begrense effektuttaket de siste tiårene, og dermed behovet for nettinvesteringer. Effektprognoser er sentrale i nettselskapenes nettplanlegging, og gode prognoser tar høyde for sentrale utviklingstrekk som er viktige for nettbehovet, herunder fjernvarme. I forskrift om energiutredninger er det forskriftsfestet at nettutredere skal involvere relevante kommuner og fylkeskommuner i arbeidet med nettutredninger. Før nettutredere gjennomfører større tiltak skal de blant annet vurdere om behovet kan løses gjennom økt nettutnyttelse og andre alternativer til nettutbygging.

Jeg legger til grunn at nettselskapene henter inn den informasjonen som er nødvendig for å lage gode scenarioer for forbruksviklingen, som de bruker både når de vurderer hvor mye ledig kapasitet det er for nye tilknytninger og i nettplanleggingen, blant annet ved dimensjonering av nye nettanlegg.

Jeg vil også peke på at kommunene spiller en viktig rolle i utviklingen av fjernvarmesystemet. Sist høst vedtok regjeringen nye planretningslinjer for kommunene der denne rollen ble understreket. Kommunene skal i sin planlegging legge til rette for mer effektiv og fleksibel energibruk generelt. Av retningslinjene går det frem at kommunene skal samarbeide med fjernvarmekonsesjonærer for å utnytte lokale varmeressurser på en god måte, herunder overskuddsvarme. Kommunene skal også innhente informasjon fra nettselskapene i sine utredningsprosesser, blant annet for å avdekke behov for økt kapasitet i strømmettet og alternativer til dette. Et av verktøyene som kommunene har til disposisjon når det gjelder fjernvarme, er etablering av tilknytningsplikt og pålegg om tilknytning av nye og renoverte bygg til fjernvarmeanlegg. Jeg vil også vise til at NVE på oppdrag fra departementet, har

etablert et kommunefordelt energiregnskap og et kompetanseforum for kommuner der de kan utveksle kunnskap og erfaringer.

Jeg anbefaler at forslagene ikke vedtas.

Med hilsen

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Terje Aasland', with a stylized, cursive script.

Terje Aasland